

אחדשה"ט

לא אמנע להעיר כי בלבי אשר לא יפה עשו הדור
האחרון אשר עזבו לימוד ס' מהרש"א ז"ל אשר מתנה
טובה נתנה לישראל לזכות בו הדורות הבאים אחריו, להרגיל
את הלומדים בהתעמלות התורה אשר אך העמל הוא העבודה
המעולה ואשר עליהם כיונו חז"ל בהפלגת התורה על לומדיה,
והמהפך את הגשם לרוח והגוף לנפש, והנכנס ברמ"ח אברים
של אדם לזככם ולעדנם לקיום חיי התורה, והס' הק' הזה
הוא מלא התעמלות בדברים מוכרעים ועמוקים, ומרגיל את
האדם בעיון נכון ועמוק, גם מועיל הדבר מאד לזכרון כל
סוגיא לפרטיה, ודור שלפנינו החזיקו מאד בס' הק' הזה,
והגרע"א ז"ל לא הניח דבר מספרו [כמדומה שכ"כ בקורות
תולדותיו] ומיום שעזבוהו אבדו את ידיעת הפשט כלו,
ויתרגלו בקלות העיון, ובעזיבת הדעת דבר דבור על אפנו,
ואין מי שיחזיר העטרה ליושנה, והנני חותם בברכה ויכתבו
ויחתמו בסשצ"ג כנפשם ונפש דו"ש

אי"ש

ב.

שלו' רב,

מכתבך הגיעני. אם אמנם רצוני העז להצלחת הלומדים הצעירים בלימודם ירגישוני כשהדבר לנגד עיני מבלי משים, וכאילו אני רואה מן המפריעים העומדים על דרכם, ואשר הסיבה העיקרית בסדר הלימוד שצריך זהירות יתרה, לעשות את העיקר לעיקר, והוא העיון בבירור הכללים והפרטים בכל סוגיא שיהי' המשא ומתן שגור ושנון, לזכור את ה"לכאורה" ואת המסקנא, את ההלכות הודאות ואת אלה שנותנים מקום לדיון, ועיקר הזה דורש עמל ומלחמה פנימית נגד העצלות בשינון כמה פעמים אף בלי חידוש, ולחזור על אתר כמה פעמים ולדקדק בדברים שאין השכל נהנה מהם בתחלתן ואדרבה מכבידים עליו, אבל העמל זה הוא עמל התורה אשר כל סגולות לימוד התורה נאמר על עמלה, ואמנם אחר העמל נפתח שער אורה חדש אשר השכל מתענג ללא קץ, ויש ליוהר מלהאריך בהסברת סברא, ולעומת זה להאריך בגמ' בעיון הפשט ובירור מסקנותיו.

ועל כולם הקנינים, שאם לא עשה קנין לא קנה. העיקר להתרגל בזכירת האמונה שהכל בידי שמים. גם הצלחת הלימוד ועלי' ביראה, וחביבין ישראל שאין צריכין שליח, וכל בר נש בכחו למצא טוב ע"י תפלה וד' מתאוה כביכול לתפלתן של צדיקים, התפלה היא מטה עוז ביד כל אדם, וכל שישים האדם

מבטחו בו ית' כן יעלה וכן יצליח, וישמר מכל דבר המפסיד את הלימוד האמתי, הלימוד והתפלה קשורים זה בזה. עמל הלימוד עוזר לאור התפלה והתפלה עוזרת את הלימוד, תפלה בבחינת "קבע" מרחיקה את הלימוד, והלימוד בעצלותים מונע תפלה.

כמובן הדבר רב העמל וכביר ימים.

ואחתום ברכה הדושה

אי"ש

ג.

ידיעת התורה אין זה פשוטו של סוגיא בחיי אדם, כי הלא אמרו אין ד"ת מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, המיתה שבכאן הוא הנטי' מפשוטו של החיים, לעומקו של החיים, לתוך תוכו של החיים, כל שהאדם מרבה בשבירת המדות מרבה חיים, כי שבירת המדות היא הריגת החיים השטחיים, ומיתה של היצר, הממלא כל הגוף, הוא החיים המוליך בדרכה של תורה. מדות המשחתות רבות הנה, והם עצמו ובשרו של האדם, והממית אחת מהן המית את עצמו ומקצת עצמו ככל עצמו, ואמנם מיתה זו תחיה בעליה ודברי תורה מתקיימין בידו. והננו עומדים על מדת העצלות התופסת מקום מכובד בין מדות המשחתות. העצלות משתרעת על כר נרחב, על המחשבה ועל התנועה. לפעמים אפשר למצוא

את העצלות לגורם לתנועה ולמרץ, כשהתנועה טבעית למלא תאוותו חשקו ומתקו, ושמה בחביון לב דופק פקפוק ולחש באזנו: לא! לא! משהו שלא בסדר. אבל העצלות מערפלת שלא יוסיף כח להכריז מלחמה נגד בחירת נפשו הזדונית. ההזנחה את זרם החיים למסלולו ולהרגלו היא שרש הזנחת התורה. ללמוד שעה אחת ולהפסיק שעה אחת הוא קיום התוהו, האפס וההעדר. הרי זה זורע ושולח עליהם מים לסחפן. עיקר הלימוד הוא התמידי והבלתי נפסק. בלימוד התמידי הוא סוד הקדישה וזה שעושה תורתו קרעים קרעים אסף רוח. מן הראוי לחבל תחבולות איך לקנות את התמדת הלימוד, ולהתפלל על זה תמיד. אפשר לקבוע לימודים שונים בכל יום כמו לימוד תורה שבכתב עם פרש"י. לימוד משנה. ספרי מוסר. גמ' בעיון ובמהירות. לקנות חבר טוב. ללמוד בביה"מ ועוד. והעיקר לזכור לפני מי אתה עמל ולבלי להסיח דעת מזה.

ד.

שלו רב

מאד שמחתני בדבריך היקרים. אל תתאוה לחידושים ארוכים. לא כח החידוש חסר לך, אך באמץ שכלך לאמת ומישרים אינך מסוגל לחידושים הרגילים הממוזגים בהזנחת הנקודה האמתית על הרוב, ואל נא תדחוק את עצמך לחקות את המפלפלים המתפלפלים, בהוספך בשקידתך תוסיף אמנם

לחדש בתורה, אבל ענין החידושים פי' הגר"ח מולזין זצ"ל
בהיות שאין עומק תורה שבע"פ מתגלה אלא אחרי רב
השקידה והעמל כל המתגלה מקרי חידוש וכל המוסיף בקנינים
שהתורה נקנית בהם מוסיף ידיעה יותר ברורה וטועם נעימות
הצפונות אשר היו בעילום והסתר טרם עמלו והן הנה
החדושים משמחי נפש ומלהיבי אהבה עילאית מורם מכל
שפלות הגופניים ומהפכים גשם לגשמת חיים, וחבריך יתרגלו
בהערותיך העמוקות ולא ידרשו ממך יותר.

קבע נא הערותיך בספר מכורך למען תהיינה לך למשמרת
וזה חיזוק לעיון ואמרו ד"ת צריכין חיזוק וכל המרבה בקניני
התורה מרבה תורה.

כן צריכים לתת לב להזהר ממפסידים טבעים וסגולים
מן הסגולים שלא להקל בנט"י המבוארים בשו"ע ומאד
החמירו בזה כמבואר בשו"ע או"ח סי' ד' ומן דקדוק ההלכה
שלא יהא חציצה ושתהי' הנטילה למעלה מקשרי אצבעות
וזהו בכלל טהרה המביאה לידי קדושה, ולמעלה מפרק הזרוע
של יד בכלל מקום מכוסה אף שרבו מגולי כל היד
בטלה דעתם.

ואחתום שלו' וברכה הדוש"ת

אי"ש